

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

ИЗВЕШТАЈ О ДИНАРИЗАЦИЈИ ФИНАНСИЈСКОГ СИСТЕМА СРБИЈЕ

Септембар 2018. године

Новембар 2018. године

Уводна напомена

Већа употреба динара у финансијском систему Србије и боља усклађеност валутне структуре прихода и расхода небанкарског сектора побољшале би степен финансијске стабилности земље, умањиле ризик од промене девизног курса у најрањивијим секторима привреде и повећале ефикасност монетарне политике. Да би се процес динаризации подржао, Народна банка Србије и Влада Републике Србије потписале су априла 2012. *Меморандум о стратегији динаризации финансијског система Србије*.

У складу с тим документом, Народна банка Србије и Влада Републике Србије обавезале су се да прате и анализирају кретање степена динаризации, као и да редовно извештавају јавност о употреби динара у домаћем финансијском систему. С тим циљем, Народна банка Србије тромесечно припрема и објављује *Извештај о динаризации финансијског система Србије*, као једно од помоћних средстава комуникације с јавношћу. Тим извештајем, јавност се упознаје с дешавањима у сегменту динарског тржишта и указује се на мере и активности које су тржишни учесници и регулаторни органи предузели, или ће предузети, ради подршке процесу динаризации. Омогућавањем да наведене информације буду доступне јавности, боље се разуме зашто је неопходно да се заштитимо од ризика промене девизног курса, као и зашто су неопходне мере и активности које ће Народна банка Србије и Влада Републике Србије предузимати како би се процес динаризации финансијског система Србије подстакао.

Извештаји о динаризации финансијског система Србије доступни су јавности на интернет презентацији Народне банке Србије (www.nbs.rs).

Стратегија динаризации

Стратегија динаризации у Републици Србији заснива се на активностима које се могу објединити у три међусобно повезана стуба.

Први стуб стратегије динаризации најопштијег је карактера, али је уједно и најважнији. Мере у оквиру овог стуба подразумевају активности усмерене ка успостављању макроекономског окружења које карактеришу ниска и стабилна инфлација, стабилан финансијски систем и одржив привредни раст.

Други стуб стратегије обухвата мере усмерене на активно промовисање динарских инструмената и тржишта, с посебним акцентом на развој тржишта динарских обвезница. Развој динарске криве приноса важна је окосница овог стуба.

Трећи стуб има за циљ унапређење заштите од постојећих девизних ризика у небанкарском сектору и дестимулисање даљег јачања тих ризика. Народна банка Србије ће предводити напоре у овој области, сарађујући с банкарским сектором у увођењу и развоју основних инструмената заштите од девизног ризика и на међубанкарском тржишту, и у пословању с клијентима.

СКРАЋЕНИЦЕ КОРИШЋЕНЕ У ОВОМ ИЗВЕШТАЈУ

д.с. – десна скала

EBRD – Европска банка за обнову и развој

л.с. – лева скала

млн – милион

млрд – милијарда

NPL – проблематични кредити

п.п. – процентни поен

Т – тромесечје

ХоВ – хартије од вредности

Не наводе се друге општепознате скраћенице.

Садржај

I. Динаризација финансијског система Србије	1
1. Динаризација пласмана	1
Пласмани привреди и становништву	1
Новоодобрени кредити привреди и становништву	2
2. Динаризација депозита	5
Депозити привреде и становништва	5
Новоположени депозити привреде и становништва	6
Динарска и девизна штедња	7
Да ли је исплативије штедети у динарима или у девизама	9
3. Динаризација јавног дуга	10
Валутна структура јавног дуга	10
Примарно тржиште државних ХоВ	10
Секундарно тржиште државних динарских ХоВ	11
II. Инструменти заштите од девизног ризика	12
1. Своп аукције девиза Народне банке Србије	12
2. Коришћење инструмената заштите од девизног ризика	13
Табела А. Показатељи динаризације пласмана, кредита и депозита	14
Табела Б. Валутна структура штедње становништва и јавног дуга	14
Табела В. Преглед мера и активности које иду у прилог повећању динаризације	15
Списак графикана и табела	17

I. Динаризация финансијског система Србије

Према већини расположивих показатеља, степен динаризации финансијског система Србије у ТЗ је повећан.

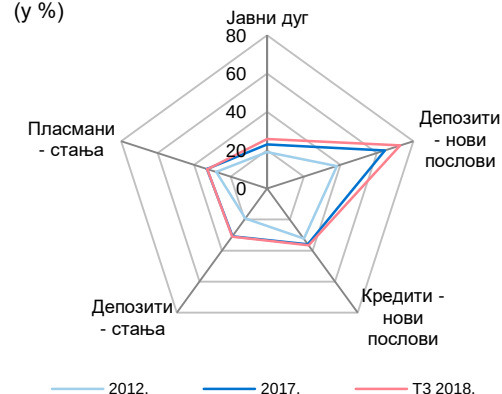
Динаризация укупних пласмана привреди и становништву порасла је као резултат раста динарских пласмана бржег од раста валутно индексираних и девизних пласмана.

Динаризация депозита такође је повећана, и то и по основу постојећих, и по основу нових послова. Томе погодује раст динарских депозита, у условима остварене макроекономске стабилности, наставка привредног раста и побољшања стања на тржишту рада.

Такође, повећан је степен динаризации јавног дуга, услед релативно већег ослањања државе на динарске изворе финансирања – пре свега по основу емитованих динарских ХоВ на домаћем тржишту.

Динаризация је смањена једино код новоодобрених кредита привреди и становништву.

Графикон I.1. Показатељи динаризации* (у %)

*Све категорије изузев јавног дуга односе се на привреду и становништво. У оквиру сваке категорије - учешће динарске компоненте у износу укупне категорије.

Извор: НБС, Министарство финансија.

1. Динаризация пласмана

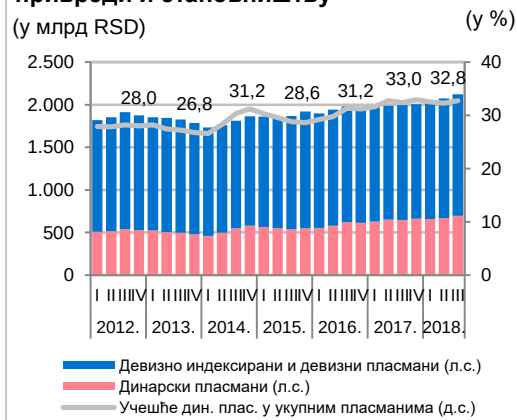
Динаризация пласмана привреди и становништву повећана је у ТЗ, што је у највећој мери резултат наставка раста динарских пласмана становништву – претежно по основу готовинских кредита (укључујући кредите за рефинансирање). У истом периоду, износ укупних новоодобрених кредита наставио је да расте, уз нешто мање одобравање динарских кредита (претежно готовинских кредита становништву), што је утицало на смањење динаризации новоодобрених кредита привреди и становништву.

Пласмани привреди и становништву

Пласмани привреди и становништву су у ТЗ 2018. повећани у сличном износу као у Т2 (47,9 млрд динара). Раст пласмана вођен је растом динарских пласмана (за 25,5 млрд динара), чије је учешће у укупним пласманима привреди и становништву због тога повећано за 0,5 п.п., на 32,8%, колико је износило крајем ТЗ. У поређењу с крајем 2017, овај показатељ је мањи (за 0,2 п.п.), док се на међугодишњем нивоу бележи његово повећање (за 0,4 п.п.).

Међувалутне промене незнатно су допринеле повећању овог показатеља током ТЗ. Тако је, по искључењу ефекта промене девизног курса,

Графикон I.1.1. Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву

Извор: НБС.

степен динаризації пласмана привреди и становништву у ТЗ повећан за 0,6 п.п., и крајем тромесечја износио је 32,8%¹.

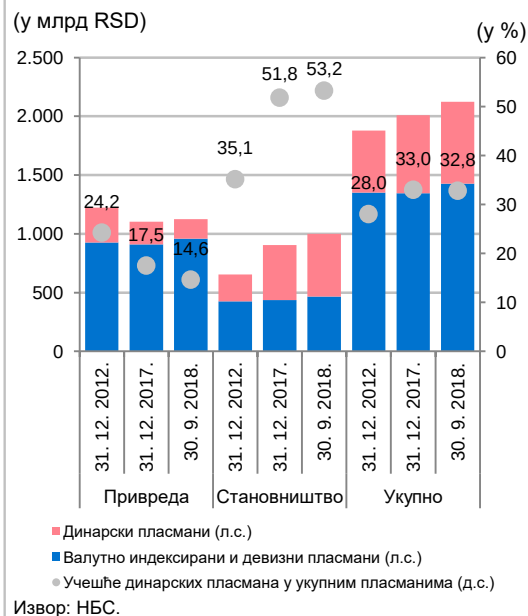
У секторској структури пласмана, у ТЗ је нарочито био изражен раст пласмана становништву. Ови пласмани су повећани за 35,5 млрд динара, што је, након претходног тромесечја, најдинамичнији тромесечни раст од ТЗ 2010. Повећање пласмана становништву у ТЗ већим делом је било резултат и даље изузетно динамичног раста динарских пласмана (за 23,1 млрд динара), пре свега по основу наставка интензивног одобравања готовинских кредита (укључујући кредите за рефинансирање), који се по правилу одобравају у динарима (99%) и на рокове отплате дуже од пет година (79%). Динарски пласмани и даље чине већи део пласмана становништву (53,2%), при чему је њихова заступљеност у ТЗ већа него у претходном тромесечју (за 0,4 п.п.). Стање валутно индексираних и девизних пласмана становништву забележило је готово упола мањи раст од динарских пласмана (за 12,4 млрд динара), а већи део тог прираста односи се на стамбене кредите, који се углавном одобравају уз примену валутне клаузуле.

Пласмани привреди су у ТЗ повећани у нешто већем износу него у претходном тромесечју (за 12,4 млрд динара). Наведени раст остварен је у условима наставка активности на решавању питања *NPL* – отписа проблематичних потраживања у билансима банака, односно њихове продаје лицима ван банкарског сектора. У структури раста пласмана привреди, истиче се раст валутно индексираних и девизних пласмана (за 10,1 млрд динара), пре свега услед већег одобравања кредита намењених финансирању обртних средстава, увоза и инвестиција, у условима динамичног раста привредне активности. Након смањења у претходна два тромесечја, динарски пласмани привреди су у ТЗ повећани (за 2,3 млрд динара), што је делом резултат нешто већег износа новоодобрених кредита за ликвидност и обртна средства у септембру. Услед наведених кретања, учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди остало је непромењено у односу на Т2, и износило је 14,6%.

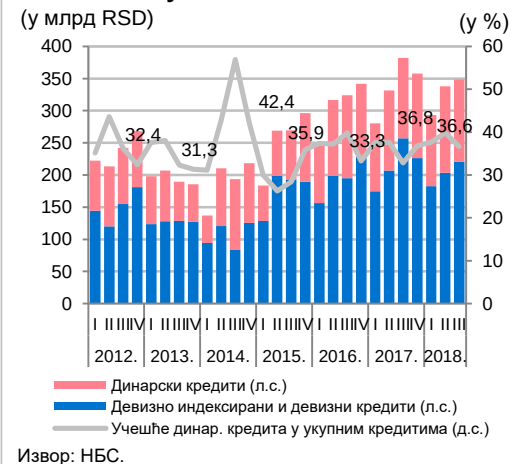
Новоодобрени кредити привреди и становништву

Обим новоодобрених кредита привреди и становништву у ТЗ био је већи него у претходном тромесечју. Реализовано је 348,2 млрд динара новоодобрених кредита, што је за 10,1 млрд динара више него у Т2 2018.

Графикон I.1.2. Секторска структура пласмана

Графикон I.1.3. Учешће динарских кредита у новоодобреним кредитима привреди и становништву

¹ Обрачунато по курсу динара према евр, америчком долару, швајцарском франку, британској фунти и јапанском јену на дан 30. септембра 2014, ако се узме у обзир валутна структура потраживања по основу кредита.

У структури новоодобрених кредита привреди и становништву, износ динарских кредита је смањен (за 7,3 млрд динара), док је износ валутно индексираних и девизних кредита повећан (за 17,4 млрд динара), па је степен динаризації тих кредита смањен (за 3,2 п.п., на 36,6%). И поред тога, динаризація новоодобрених кредита виша је него у Т3 2017. за 3,8 п.п., а у односу на читаву прошлу годину за 0,6 п.п. (када је у просеку износила 36,0%).

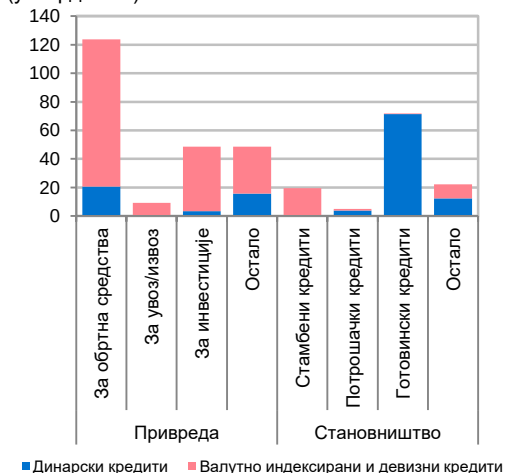
Банке су у Т3 око две трећине новоодобрених кредита (229,9 млрд динара) пласирале привреди, при чему је износ тих кредита био већи него у претходном тромесечју (за 19,8 млрд динара). У структури новоодобрених кредита привреди, повећање је забележено првенствено код валутно индексираних и девизних кредита (за 18,5 млрд динара), а код динарских кредита у знатно мањој мери (за 1,2 млрд динара), због чега је степен динаризації тих кредита смањен (за 1,1 п.п., на 17,3%).

Слично као и у претходном тромесечју, највећи раст у Т3 остварен је код кредита за финансирање обртних средстава, који и даље чине више од половине укупно одобрених кредита привреди (53,8%). Повећање износа тих кредита готово се у потпуности односи на кредите одобрене уз примену валутне индексації (12,8 млрд динара), чему и даље иде у прилог смањење каматних стопа на те кредите (за 0,1 п.п., на 2,5%). Износ новоодобрених динарских кредита за ову намену незнатно је повећан (за 0,8 млрд динара), уз примену нешто виших каматних стопа него у Т2 (у просеку су више за 0,1 п.п., на 4,7%). У поређењу с кредитима одобреним привреди за остале намене, за ове кредите је карактеристичан највећи степен динаризації (16,7%), и поред смањења овог показатеља у Т3 (за 1,4 п.п.).

Инвестициони кредити су у Т3 смањени за 5,4 млрд динара и чинили су нешто више од петине новоодобрених кредита привреди (21,1%). У валутној структури ових кредита, смањени су валутно индексирани кредити (за 5,8 млрд динара), а повећани динарски кредити (за 0,3 млрд динара), тако да је повећано и њихово учешће у укупним инвестиционим кредитима (са 5,7% у Т2, на 7,1%). Разлог ниског нивоа динаризації ових кредита свакако је чињеница да у оквиру текућег инвестиционог циклуса ови кредити представљају један од извора финансирања инвестиција у опрему, која обично потиче из увоза. Просечна каматна стопа на ове кредите у сврима износи 3,1%, док је цена динарских кредита за ову намену виша, и износи 5,8%.

Графикон I.1.4. Новоодобрени кредити привреди и становништву у Т3 2018, по наменама

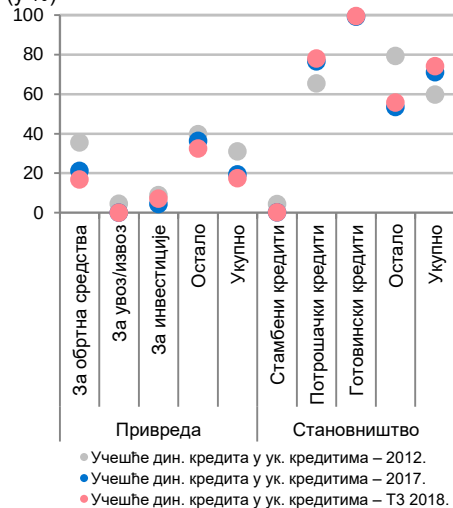
(у млрд RSD)

Извор: НБС.

Графикон I.1.5. Динаризація новоодобрених кредита привреди и становништву, по наменама

(у %)

Извор: НБС.

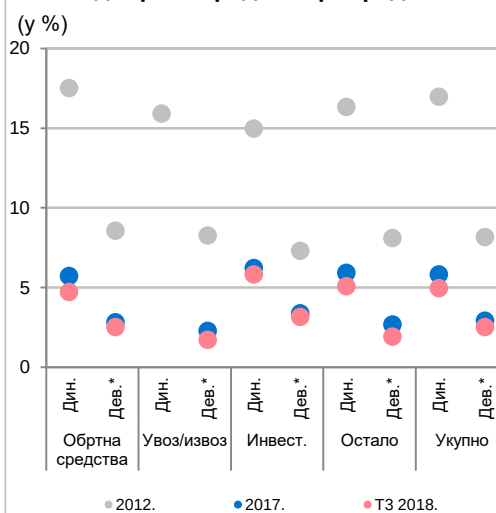
Од осталих намена, повећан је износ кредита за финансирање увоза, као и кредита за остале намене (укупно за 11,5 млрд динара), при чему су ови кредити у највећој мери одобравани у девизама или уз примену валутне индексације.

За разлику од кредита привреди, износ новоодобрених кредита становништву је смањен. Одобрено је 118,3 млрд динара кредита, што је за 9,6 млрд динара мање него у Т2. Смањење новоодобрених кредита становништву у највећој мери је резултат мањег кредитирања у динарима (за 8,5 млрд динара), што се одразило на смањење учешћа динарских кредита у укупном износу новоодобрених кредита становништву (за 1,1 п.п., на 74,0%), након снажног раста тог учешћа у Т2. И поред тога, овај показатељ је и даље виши него у Т3 2017. (за 1,7 п.п.), као и од прошлогодишњег просека (за 3,0 п.п.).

У структури новоодобрених кредита становништву, највише је смањен износ готовинских кредита и кредита за рефинансирање (за 6,9 млрд динара), који чине око 61% укупних новоодобрених кредита становништву. Наведено смањење се у целости односи на динарске кредите, који су и поред тога чинили више од 99% кредита за ову намену. Каматне стопе на ове кредите остале су исте као у Т2 (10,6% на динарске кредите и 3,2% на валутно индексиране кредите).

У поређењу с претходним тромесечјем, банке су у Т3 одобриле незнатно већи износ стамбених кредита (19,5 млрд динара), тако да ови кредити чине 16,5% новоодобрених кредита становништву. Стамбени кредити се и даље, по правилу, одобравају уз уговарање валутне клаузуле. У поређењу с Т2, каматна стопа на стамбене кредите индексиране валутном клаузулом у просеку је готово непромењена (2,8%), и у пола је нижа од каматних стопа на кредите одобрене за исту намену у динарима. Ипак, захваљујући постигнутој макроекономској стабилности и смањењу референтне каматне стопе Народне банке Србије, каматне стопе на стамбене кредите у динарима ниже су него у претходном периоду, а у јулу су достигле до сада најниже нивое (у просеку 4,2%).

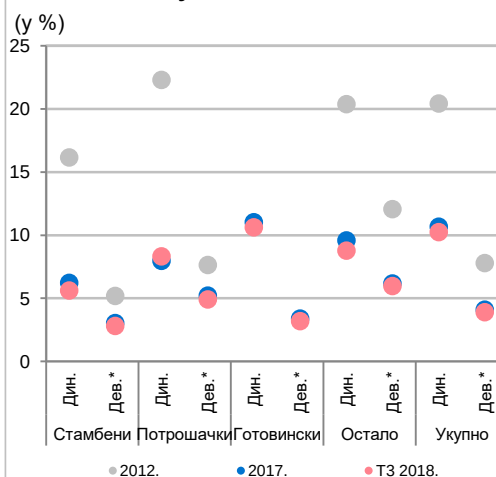
Графикон I.1.6. Каматне стопе на новоодобрене кредите привреди

*Валутно индексирани и девизни кредити.

Извор: НБС.

Графикон I.1.7. Каматне стопе на новоодобрене кредите становништву

*Валутно индексирани и девизни кредити.

Извор: НБС.

2. Динаризација депозита

Степен динаризације депозита привреде и становништва наставио је да се повећава. Томе погодује и раст динаризације новоорочених депозита. Динарска штедња и њено учешће у укупној штедњи становништва бележи нове највише нивое.

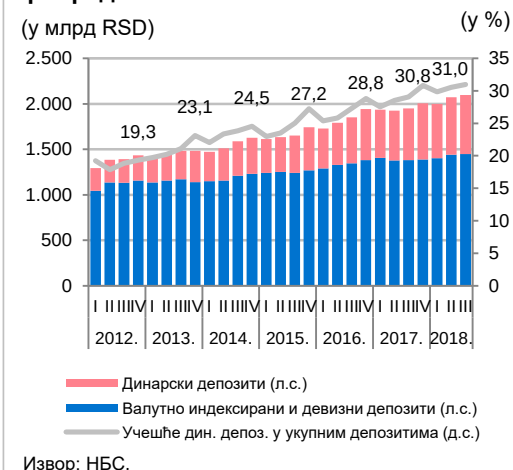
Депозити привреде и становништва

Депозити привреде и становништва у банкама наставили су да расту. Крајем Т3, износ депозита достигао је 2.098,2 млрд динара, што је за 25,3 млрд динара више него три месеца раније. Динарски депозити су више него двоструко повећани од валутно индексираних и девизних депозита (за 17,2 млрд динара, наспрам 8,1 млрд динара), што је резултирало повећањем динаризације укупних депозита привреде и становништва (за 0,5 п.п.) на 31,0%. Ово учешће веће је него крајем прошле године (за 0,2 п.п.), а посебно у односу на исто тромесечје прошле године (за 1,9 п.п.). По искључењу ефекта промене девизног курса, учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва у Т3 такође је повећано, за 0,5 п.п., на 31,0%.

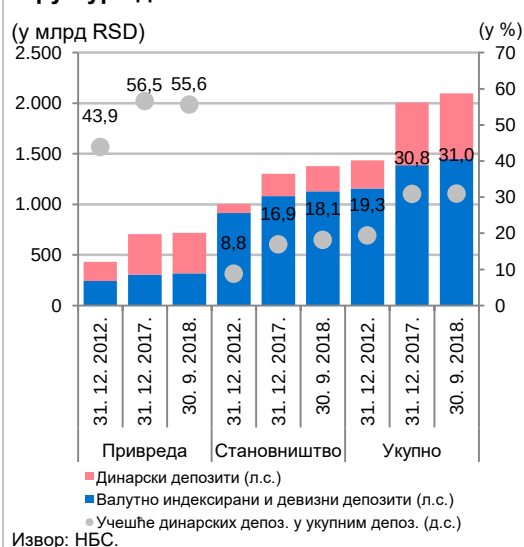
Повећање депозита у Т3 резултат је раста средстава на рачунима становништва (за 32,4 млрд динара). Посебно је био изражен раст динарских депозита (за 17,3 млрд динара), у оквиру којих су највише повећане најликвидније категорије депозита – средства на трансакционим рачунима (за 14,1 млрд динара), а у оквиру динарске штедње и средства на рачунима по виђењу (за 1,6 млрд динара). Износ валутно индексираних и девизних депозита становништва такође је повећан (15,1 млрд динара), захваљујући расту девизне штедње по виђењу. Релативно динамичан раст динарских депозита у Т3 допринео је повећању њиховог учешћа у укупним депозитима становништва. То учешће је повећано за 0,8 п.п., на 18,1% крајем септембра, што представља до сада највиши ниво тог показатеља.²

За разлику од депозита становништва, депозити привреде у Т3 су смањени. Највише су смањени валутно индексирани и девизни депозити (за око 7,0 млрд динара), што је било најизраженије код предузећа из области енергетике услед сезонски условљених већих издатака за набавку енергената. Стање средстава на динарским рачунима предузећа током Т3 незнатно је смањено (за 0,1 млрд динара). У структури динарских депозита, највише су смањени

Графикон I.2.1. Учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва

Графикон I.2.2. Секторска структура депозита

² Подаци су расположиви од Т4 2008.

депозити предузећа из области прерађивачке индустрије и саобраћаја, што је у највећој мери неутралисано растом депозита трговинских предузећа. Наведена кретања условила су раст степена динаризації депозита привреде (за 0,5 п.п.) на 55,6%, колико је износио крајем септембра.

Новоположени депозити привреде и становништва

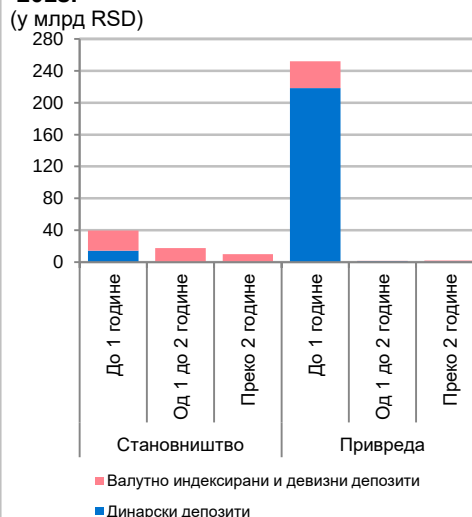
Привреда и становништво су током ТЗ орочили код банака 322,7 млрд динара нових депозита, што је за 13,6 млрд динара мање него у претходном тромесечју. Смањење новоположених депозита привреде и становништва резултат је мањег депоновања валутно индексираних и девизних депозита (за 15,2 млрд динара). Износ новоположених динарских депозита повећан је (за 1,6 млрд динара), што је, уз смањење депоновања валутно индексираних и девизних депозита, резултирало растом њиховог учешћа у новоположеним депозитима (за 3,4 п.п.) на 72,9%. Ово учешће је у ТЗ било веће него прошле године – у 2017. у просеку је износило 64,4%, а у ТЗ 2017. 68,6%.

Смањење износа новоположених депозита у ТЗ првенствено је последица мање интензивног депоновања девизних средстава привреде, претежно на рокове краће од годину дана. Износ нових динарских депозита привреде у истом периоду повећан је (за 3,1 млрд динара), тако да су ови депозити чинили 86,1% новоположених депозита привреде, или за 4,9 п.п. више него у Т2. Привреда и даље, по правилу, депонује средства на рок до годину дана (99% у случају динарских депозита, а 95% код валутно индексираних и девизних депозита).

Смањење новоположених депозита становништва било је скромније у поређењу с депозитима привреде (2,0 млрд динара, наспрам 11,6 млрд динара, респективно). Оно се већим делом односи на динарске депозите (1,6 млрд динара), код којих је повећано депоновање средстава на рокове краће од годину дана. У структури новоположених динарских депозита, и даље су најзаступљенији депозити рочности краћих од годину дана (96%), упркос томе што банке на њих зарачунавају ниже каматне стопе него на дуже рокове (у просеку 2,5%). Динарски депозити с роком доспећа од једне до две године у ТЗ су у просеку орочавани по каматној стопи од 3,5%, а депозити с роковима дужим од две године по стопи од 3,9% на годишњем нивоу.

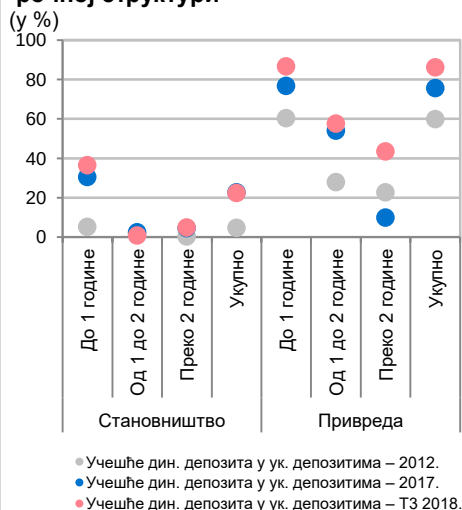
Новоположени девизни улози становништва незнатно су смањени у ТЗ (за 0,4 млрд динара). Притом, забележено је побољшање рочне

Графикон I.2.3. Рочна структура новоположених депозита привреде и становништва у ТЗ 2018.

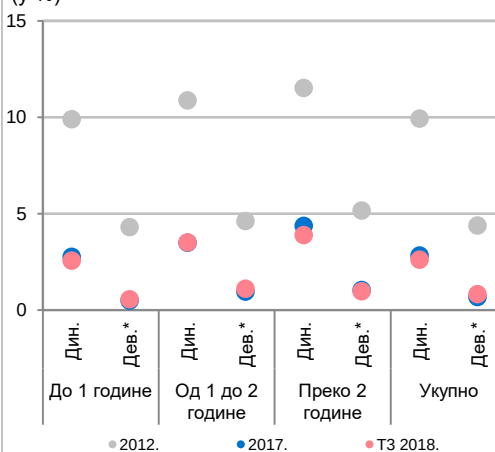
Извор: НБС.

Графикон I.2.4. Динаризация новоположених депозита привреде и становништва, према рочној структури

Извор: НБС.

Графикон I.2.5. Каматне стопе на новоположене орочене депозите становништва

*Валутно индексирани и девизни депозити.

Извор: НБС.

структуре ових депозита – смањено је депоновање улога с роковима доспећа краћим од годину дана, а повећано је депоновање улога рочности дужих од две године (за по 2,3 млрд динара). У складу с тим, смањено је учешће депозита положених на рокове краће од једне године, који су најзаступљенији у структури девизне штедње (на 48,2%). Каматне стопе на ове депозите ниже су него на депозите дужих рочности и готово исте као у претходном тромесечју (0,6%).

Наведена кретања условила су смањење степена динаризації новоположених депозита становништва (за 1,6 п.п., на 22,4%). Посматрано на годишњем нивоу, учешће динарских новоположених депозита грађана било је ниже него у 2017. години и у Т3 прошле године (када је износило 22,7%, респективно).

Динарска и девизна штедња

Динарска штедња становништва (резидената и нерезидената) положена код банака у Републици Србији у Т3 2018. наставила је да се повећава. Крајем септембра она је износила 56,5 млрд динара, што је за 3,2 млрд динара (6,0%) више него у јуну, а за 6,4 млрд динара (12,7%) више него на почетку године.

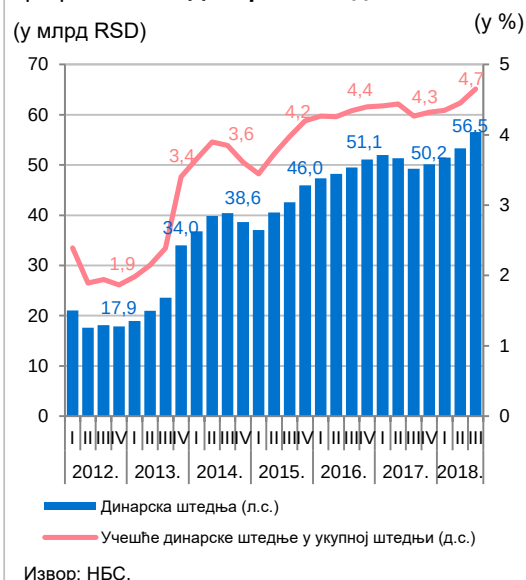
У структури динарске штедње, у Т3 је повећан износ депозита свих рочности изузев штедње орочене на период до три месеца (која је смањена за 0,2 млрд динара). Посебно је био изражен раст штедње по виђењу (за 1,5 млрд динара) и штедње рочности од шест месеци до годину дана (за 1,4 млрд динара). Упркос смањењу каматних стопа, износ штедних улога положених на рок дужи од годину дана такође је повећан (за 0,4 млрд динара), при чему се истиче раст штедње орочене на период од две до пет година (за 0,3 млрд динара)³.

У оквиру динарске штедње, и даље су најзаступљенији штедни улози рочности до годину дана (86,9% укупне штедње), од чега се више од половине односи на штедњу рочности од шест до дванаест месеци (52,7%), а готово трећина на штедњу по виђењу (31,8%).

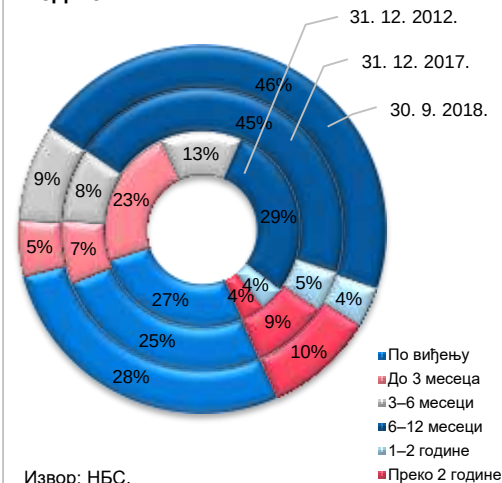
Средства на девизним рачунима грађана крајем Т3 достигла су износ од 9.782,5 млн евра, што је за 95,2 млн евра више него крајем Т2.

Пораст девизне штедње резултат је раста штедње по виђењу (за 146,5 млн евра), која чини готово

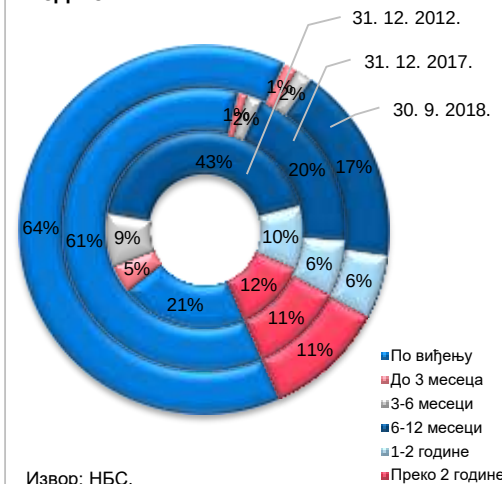
Графикон I.2.6. Динарска штедња

Графикон I.2.7. Рочна структура динарске штедње

Графикон I.2.8. Рочна структура девизне штедње

³ Каматне стопе на новоположене динарске депозите становништва рочности дуже од годину дана у Т3 су у просеку износиле 3,8%, што је за 0,3 п.п. мање него у Т2.

две трећине укупне девизне штедње грађана (63,8%). Поред штедње по виђењу, повећана је и штедња на рокове дуже од две године (за 17 млн евра), док је штедња на остале рокове смањена. Каматне стопе на девизне штедне улоге у Т3 у просеку су повећане за 0,1 п.п., на 0,8%. Посматрано по рочностима, оне су најниже за рочности краће од годину дана (0,5%), а највише за орочења на рокове од једне до две године (1,2%). Ипак, оне су и даље знатно ниже од каматних стопа на динарску штедњу.

Валутна структура штедње побољшана је у Т3 – учешће динарске штедње у укупној штедњи крајем септембра износило је 4,7%, што је за 0,2 п.п. више него крајем јуна, а за 0,4 п.п. више него крајем прошле године.

Да ли је исплативије штедети у динарима или у девизама

Редовним анализама исплативости динарске у односу на девизну штедњу, Народна банка Србије настоји да укаже на већу исплативост штедње у домаћој валути. Наиме, у **последњих шест година било је исплативије штедети у динарима него у еврима**, и у дугом, и у кратком року, што је резултат:

- монетарне и финансијске стабилности,
- виших каматних стопа на динарску штедњу него на штедњу у еврима, и
- повољнијег пореског третмана динарске штедње (камата се не опорезује) од третмана девизне штедње (камата се опорезује по стопи од 15%).

Орочавањем 100.000 динара у септембру 2017. на годину дана по каматној стопи од 2,57%, у септембру 2018. штедиша би добио 3.052 динара више од штедише који би у истом периоду орочио 100.000 динара у еврима по каматној стопи од 0,44% (Табела I.2.1).

Табела I.2.1. Исплативост штедње орочене на годину дана

Врста штедње	Датум орочавања	Почетни улог	Курс динара*	Каматна стопа (у %, р.а.)**	Датум доспећа	Курс динара*	Износ улога на крају периода орочења	
							у RSD	у EUR***
Штедња у RSD	Септ 2017.	100.000	119,2957	2,57	Септ 2018.	118,2786	102.570	867
Штедња у EUR	Септ 2017.	838	119,2957	0,44	Септ 2018.	118,2786	99.518	841
Разлика у корист динарске штедње – орочење на годину дана							3.052	26
Разлика у корист динарске штедње – орочење на три месеца							407	3
Разлика у корист динарске штедње – орочење на две године							11.647	98
Разлика у корист динарске штедње – годишње реорочавање у периоду од шест година							30.640	259

* Просечни месечни средњи курс динара према евра.

** Просечно пондерисана каматна стопа на динарске и депозите у еврима орочене до једне године.

***За штедњу у еврима, износ након умањења за порез по основу прихода од камате.

Поред тога, штедиша који би у било ком месецу или години у периоду од септембра 2012. до септембра 2018. орочио 100.000 динара на годину дана, на крају периода орочења добио би више од штедише који би у истом периоду орочио на годину дана 100.000 динара у еврима (Графикон I.2.9), изузев децембра 2013. и јануара 2014. године.

Динарска штедња исплативија је од штедње у еврима и на краће рокове (три месеца). Наиме, у већини посматраних потпериода орочења од септембра 2012. до септембра 2018. било је исплативије штедети у домаћој валути.

Такође, штедња у домаћој валути је исплативија од штедње у еврима и у дужим роковима (орочење на две године), и то у читавом посматраном периоду.

Анализа исплативости штедње орочене на годину дана, уз занављање штедног улога увећаног за камату (и умањеног за порез на приходе од камате код девизне штедње), показује да је у последњих шест година било исплативије штедети у динарима. Наиме, штедиша који је у септембру 2012. положио 100.000 динара и сваке године обнављао уговор добио би у септембру 2018. године 30.640 динара (након одбитка пореза код штедње у еврима) више од штедише који би у истом периоду и уз исте претпоставке положио 100.000 динара у еврима.

Народна банка Србије ће и у наредном периоду наставити да промовише штедњу у домаћој валути и да доприноси процесу динаризації финансијског система Републике Србије.

Графикон I.2.9. Исплативост штедње орочене на годину дана

3. Динаризация јавног дуга

Држава је у ТЗ повећала износ задужења у динарима, а смањила дуг у иностраној валути, што је допринело расту динаризации јавног дуга на до сада највиши ниво.

Валутна структура јавног дуга

Држава је у ТЗ незнатно смањила износ јавног дуга. Крајем ТЗ, јавни дуг је износио 2.837,1 млрд динара, што је за 1,0 млрд динара мање него крајем претходног тромесечја.

У валутној структури јавног дуга, повећан је износ задужења у динарима (за 27,1 млрд динара), док је девизни део јавног дуга смањен у нешто већем износу (за 28,1 млрд динара). Посматрано по оригиналним валутама, изузев динарског дела јавног дуга, који је повећан, део јавног дуга изражен у свим осталим валутама је смањен. Највише је смањен износ јавног дуга у еврима (за 201,8 млн евра), пре свега по основу исплате доспелих ХоВ у еврима на домаћем тржишту и по основу смањења задужења код међународних кредитора. Део јавног дуга у доларима (у износу од 92,6 млн долара) измирен је добрим делом захваљујући отплати дуга државама кредиторима по билатералним кредитним аранжманима, као регулисању раније датих гаранција јавним предузећима. Јавни дуг у осталим валутама смањен је у мањим износима.

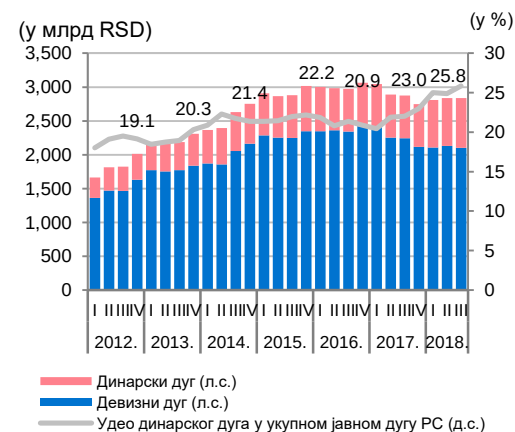
Повећање динарског и смањење девизног дела јавног дуга одразило се на побољшање валутне структуре јавног дуга. Тако је учешће јавног дуга у динарима у ТЗ повећано (за 0,9 п.п.) на рекордно висок ниво у септембру (25,8%). Учешће дуга у еврима у укупном јавном дугу наставило је да се смањује друго тромесечје заредом (у ТЗ за 0,7 п.п., на 39,3%), а смањено је и учешће дуга у доларима (за 0,2 п.п., на 28,5%).

Примарно тржиште државних ХоВ

По основу задужења на домаћем тржишту ХоВ, јавни дуг је у ТЗ повећан за 13,0 млрд динара, на 1.105,2 млрд динара. Притом, држава је повећала задужење на овом тржишту по основу емитованих динарских ХоВ (за 27,0 млрд динара), док је смањено стање јавног дуга по основу ХоВ у иностраној валути (за 14,0 млрд динара). Портфељ динарских државних ХоВ достигао је крајем ТЗ износ од 726,4 млрд динара (укључујући и штедне обвезнице) и чини 65,7% портфеља државних ХоВ. У поређењу с Т2, то учешће је било веће за 1,7 п.п.

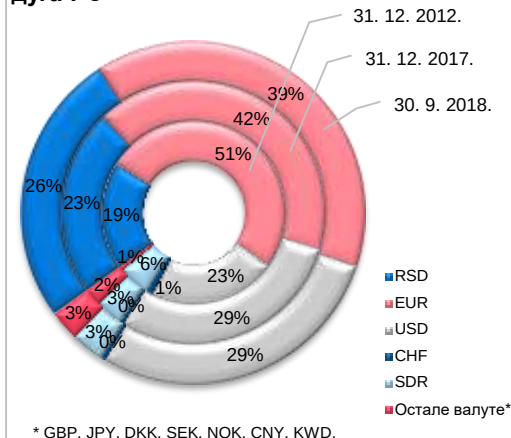
Слично као и у Т2, повећање портфеља динарских ХоВ и током ТЗ постигнуто је задужевањем државе по основу продаје

Графикон I.3.1. Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу

Извор: НБС.

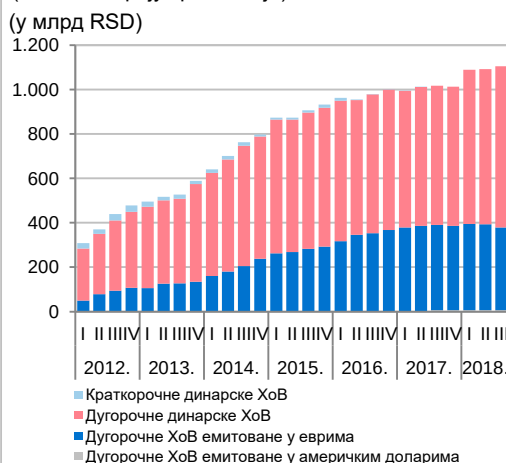
Графикон I.3.2. Валутна структура јавног дуга РС

* GBP, JPY, DKK, SEK, NOK, CNY, KWD.

Извор: Министарство финансија.

Графикон I.3.3. Рочна и валутна структура државних ХоВ емитованих на домаћем финансијском тржишту (стања на крају тромесечја)

Извор: Министарство финансија.

реперних (*benchmark*) ХоВ рочности пет година и десет година (у нето износу од 17,1 млрд динара и 9,9 млрд динара, респективно). Код ХоВ осталих рочности није било емисија нити доспећа, па је њихово стање портфеља непромењено.

Држава током ТЗ није организовала аукције девизних ХоВ, па је стање овог дела портфеља државних ХоВ смањено по основу њиховог доспећа (за 128,5 млн евра), и крајем ТЗ износило је 3.198,8 млн евра (укључујући и штедне обвезнице и обвезнице изражене у доларима). У оквиру овог портфеља државних ХоВ, смањено је стање ХоВ емитованих у еврима иницијалних рочности пет година и три године (за 45,9 млн евра и 34,6 млн евра, респективно), а у мањој мери и ХоВ краћих рочности (за 25 млн евра ХоВ рочности 53 недеље и за 23 млн евра ХоВ рочности две године). Просечна рочност девизног дела портфеља државних ХоВ због тога је повећана са 46,1 на 47,8 месеци.

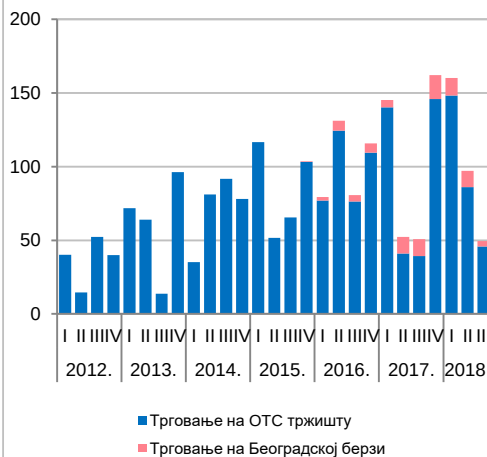
Секундарно тржиште државних динарских ХоВ

Мања потреба државе за задуживањем, као и по том основу мања понуда државних динарских ХоВ на примарном тржишту, утицала је и на нижи промет ових ХоВ на секундарном тржишту. Тако је у ТЗ остварен промет овим ХоВ у износу од 49,5 млрд динара, што је готово упола мање него у претходном тромесечју. Смањено је трговање ХоВ свих расположивих рокова доспећа – највише ХоВ иницијалних рочности седам година (за 17,9 млрд динара), а у мањим износима и ХоВ рочности десет година (за 9 млрд динара), три и пет година (за по 8 млрд динара) и две године (за 5 млрд динара). И у ТЗ највише се трговало обвезницама најдужег рока доспећа – десет година (готово половина укупног секундарног трговања).

Секундарни промет динарских државних ХоВ на Београдској берзи у ТЗ достигао је тек трећину промета из претходног тромесечја, и износио је 3,6 млрд динара. Трговање на том тржишту чинило је 7,4% укупног обима секундарног промета овим ХоВ.

Графикон I.3.4. Секундарни промет динарских државних ХоВ

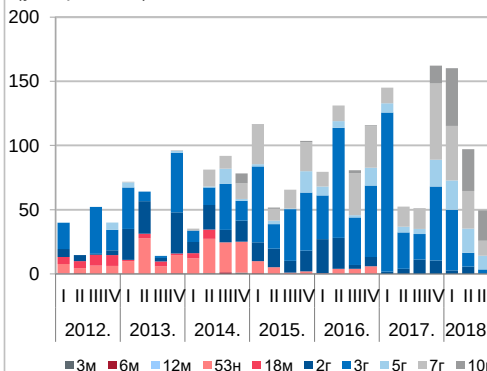
(у млрд RSD)

Извор: Министарство финансија и ЦРХоВ.

Графикон I.3.5. Секундарни промет динарских државних ХоВ, према рочној структури ХоВ

(у млрд RSD)

Извор: Министарство финансија и ЦРХоВ.

II. Инструменти заштите од девизног ризика

Народна банка Србије је у току Т3 наставила да организује редовне тромесечне и двонедељне своп аукције девиза. У истом периоду, резиденти су с банкама закључили трансакције терминске куповине девиза у укупном износу од 64,5 млн евра, што је за 29,6 млн евра више него у претходном тромесечју.

1. Свop аукције девиза Народне банке Србије

У току Т3, организовано је 26 редовних тромесечних своп аукција девиза, на којима је Народна банка Србије своп продала и своп купила по 27,0 млн евра. Укупна тражња банака на тромесечним аукцијама своп продаје девиза износила је 247,0 млн евра, док је укупна тражња на тромесечним аукцијама своп куповине девиза износила 39,0 млн евра. Највећи обим реализације у Т3 забележен је у јулу, када је Народна банка Србије своп продала и своп купила по 13,0 млн евра. Просечни пондерисани прихваћени своп поени на тромесечним аукцијама своп продаје девиза у Т3 износили су 6.345, односно кретали су се у распону од 5.827 до 6.547, док су просечни пондерисани прихваћени своп поени на аукцијама своп куповине девиза износили 6.764, односно кретали су се у распону од 6.436 до 7.400.

Народна банка Србије је организовала и 26 редовних двонедељних своп аукција девиза. Укупна тражња банака на двонедељним аукцијама своп продаје девиза износила је 192,0 млн евра, док је укупна тражња на двонедељним аукцијама своп куповине девиза износила 28,0 млн евра. У току Т3, Народна банка Србије је на двонедељним своп аукцијама своп продала и своп купила по 27,0 млн евра. Просечни прихваћени своп поени на овим аукцијама, на којима је Народна банка Србије своп продавала и своп куповала девизе, износили су 919,8 и 1.014,2, респективно.

На свим аукцијама које је организовала, Народна банка Србије је своп продавала и своп куповала исти износ девиза, при чему је остварена позитивна разлика у своп поенима.

У току Т3 нису забележене међубанкарске своп трансакције купопродаје девиза за динаре (у претходном тромесечју такође није било закључених међубанкарских своп трансакција).

Табела II.1.1. Свop трансакције Народне банке Србије, тромесечни подаци
(у млн EUR)

Период	Свop продаја девиза	Тражња банака на аукцијама своп продаје девиза	Свop куповина девиза	Тражња банака на аукцијама своп куповина девиза
2012.	171,0	497,0	188,0	903,1
2013.	124,0	1.214,0	124,0	189,0
2014.	180,0	649,5	180,0	689,5
2015.	550,5	1.519,5	550,5	905,0
2016.	440,0	1.293,9	440,0	805,0
2017.	546,5	1.145,2	546,5	1.020,0
2018.				
T1	102,0	300,0	102,0	301,0
T2	31,0	286,0	31,0	89,0
T3	54,0	439,0	54,0	67,0

Извор: НБС.

Табела II.1.2. Свop трансакције Народне банке Србије у 2018. години, месечни подаци
(у млн EUR)

Месец	Свop продаја девиза у првом краку				Свop куповина девиза у првом краку			
	3М		2Н		3М		2Н	
	Реали-зација	Тражња банака	Реали-зација	Тражња банака	Реали-зација	Тражња банака	Реали-зација	Тражња банака
Јануар	28,0	97,0	15,0	71,0	28,0	58,0	15,0	39,0
Фебруар	19,0	37,0	7,0	24,0	19,0	60,0	7,0	50,0
Март	33,0	41,0	0,0	30,0	33,0	46,0	0,0	48,0
Укупно T1	80,0	175,0	22,0	125,0	80,0	164,0	22,0	137,0
Април	12,0	28,0	0,0	19,0	12,0	32,0	0,0	20,0
Мај	9,0	82,0	0,0	34,0	9,0	14,0	0,0	5,0
Јун	7,0	71,0	3,0	52,0	7,0	8,0	3,0	10,0
Укупно T2	28,0	181,0	3,0	105,0	28,0	54,0	3,0	35,0
Јул	13,0	88,0	10,0	68,0	13,0	13,0	10,0	10,0
Август	7,0	98,0	2,0	66,0	7,0	17,0	2,0	2,0
Септембар	7,0	61,0	15,0	58,0	7,0	9,0	15,0	16,0
Укупно T3								

Извор: НБС.

2. Коришћење инструмената заштите од девизног ризика

Учешће терминске куповине у укупној куповини девиза резидената од банака у Т3 износило је 1,8% (1,0% у претходном тромесечју) и било је највише у августу – 2,6%. У Т3, укупно 13 домаћих предузећа користило је могућност заштите од девизног ризика закључивањем ове врсте трансакција с банкама. Просечна пондерисана рочност терминске куповине девиза износила је 45 дана, при чему је најдужа рочност терминске трансакције забележена у августу – 202 дана. Просечна вредност уговора о терминској куповини девиза резидената износила је 0,4 млн евра.

У погледу валутне структуре терминске куповине девиза, учешће евра износило је 89%, а учешће америчког долара 11%.

У Т3, три резидента су термински продала девизе у укупном износу од 4,8 млн евра (18,2 млн евра у претходном тромесечју), просечне пондерисане рочности 525 дана.

Табела II.2.1. Девизне терминске трансакције резидената с банкама, тромесечни подаци

Период	Терминска куповина резидената			Терминска продаја резидената		
	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној куповини у %	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној продаји у %
2012.	754,7	38	6,7	1,3	18	0,0
2013.	533,8	24	5,0	1,4	39	0,0
2014.	430,0	24	5,0	0,8	49	0,0
2015.	531,0	16	4,8	1,5	77	0,0
2016.	450,5	22	3,9	12,9	263	0,1
2017.	388,8	37	3,0	17,1	349	0,2
2018.						
T1	46,8	77	1,5	20,0	474	0,7
T2	34,9	59	1,0	18,2	411	0,6
T3	64,5	45	1,8	4,8	525	0,1

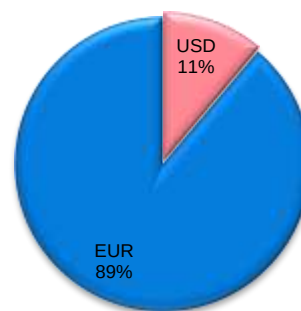
Извор: НБС.

Табела II.2.2. Девизне терминске трансакције резидената с банкама у 2018. години, месечни подаци

Месец	Терминска куповина резидената			Терминска продаја резидената		
	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној куповини у %	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној продаји у %
Јануар	24,6	84	2,5	3,0	365	0,4
Фебруар	10,0	61	1,1	12,8	512	1,5
Март	12,2	75	1,0	4,2	436	0,4
Укупно Т1	46,8	77	1,5	20,0	474	0,7
Април	4,4	33	0,4	3,7	329	0,4
Мај	24,5	89	2,1	11,2	411	1,2
Јун	6,0	19	0,5	3,3	508	0,3
Укупно Т2	34,9	59	1,0	18,2	411	0,6
Јул	14,7	48	1,2	1,0	66	0,1
Август	31,0	42	2,6	2,6	617	0,2
Септембар	18,8	47	1,7	1,1	724	0,1
Укупно Т3	64,5	45	1,8	4,8	525	0,1

Извор: НБС.

Графикон II.2.1. Валутна структура девизних форвард трансакција резидената с банкама у Т3 2018.

Извор: НБС.

Табела А. Показатељи динаризації пласмана, кредита и депозита
(у %)

Период*	Учешће динарских пласмана у укупним пласманима, постојећи послови			Учешће динарских кредита у укупним кредитима, нови послови**			Учешће динарских депозита у укупним депозитима, постојећи послови			Учешће динарских депозита у укупним депозитима, нови послови**		
	Привреда	Станов- ништво	Укупно	Привреда	Станов- ништво	Укупно	Привреда	Станов- ништво	Укупно	Привреда	Станов- ништво	Укупно
2008.	33,8	22,2	29,2				50,3	12,5	27,6			
2009.	26,2	22,1	24,7				52,5	10,9	25,6			
2010.	32,2	27,6	30,5	41,8	50,5	43,4	45,0	8,5	19,8	51,4	2,7	25,0
2011.	27,3	32,6	29,2	33,3	44,0	36,0	44,9	10,1	21,5	51,3	3,8	32,8
2012.	24,2	35,1	28,0	27,5	55,8	32,4	43,9	8,8	19,3	62,0	4,6	38,1
2013.	20,0	37,9	26,8	29,9	63,6	37,6	52,4	11,5	23,1	65,2	8,2	44,1
2014.	25,0	41,0	31,2	27,6	63,7	38,1	53,6	12,3	24,5	67,6	12,3	46,5
2015.	19,4	42,8	28,6	20,1	64,3	32,3	55,6	13,9	27,2	69,1	16,0	52,8
2016.	19,4	47,0	31,2	21,5	74,1	36,8	54,0	15,8	28,8	69,3	20,1	56,6
T1 2017.	19,1	47,9	31,7	19,5	70,5	37,6	51,8	15,4	27,5	77,9	27,3	68,7
T2 2017.	19,4	49,4	32,8	20,8	69,7	37,6	53,3	16,0	28,5	71,2	24,4	61,6
T3 2017.	17,5	50,8	32,4	16,9	72,3	32,8	54,4	15,7	29,1	78,1	22,7	68,5
T4 2017.	17,5	51,8	33,0	20,6	71,5	36,8	56,5	16,9	30,8	74,5	18,9	58,7
T1 2018.	16,2	51,9	32,5	17,3	71,4	37,7	56,0	16,5	29,9	81,1	19,7	67,5
T2 2018.	14,6	52,8	32,3	18,4	75,1	39,8	55,1	17,3	30,5	81,2	24,0	69,5
T3 2018.	14,6	53,2	32,8	17,3	74,0	36,6	55,6	18,1	31,0	86,1	22,4	72,9

* Показатељи се односе на крај периода, уколико није наведено другачије.

** Показатељи су добијени на основу података о износу новоодобренних кредита банака и новоположених депозита код банака у току периода. Показатељи за 2010. годину односе се на период септембар–децембар 2010.

Извор: НБС.

Табела Б. Валутна структура штедње становништва и јавног дуга

Период*	Штедња становништва				Јавни дуг Републике Србије (централни ниво власти)			
	Динарска штедња (у млн RSD)	Девизна штедња (у млн EUR)	Укупно штедња** (у млн RSD)	Учешће динарске штедње у укупној штедњи (у %)	Износ јавног дуга у динарима (у млрд RSD)	Износ јавног дуга у иностраној валути (у млрд RSD)	Укупно јавни дуг (у млрд RSD)	Учешће динарског дела јавног дуга у укупном јавном дугу (у %)
2008.	10.575,0	4.679,1	425.145,0	2,5	19,9	758,1	778,0	2,6
2009.	12.400,0	5.904,5	578.577,0	2,1	120,6	823,8	944,4	12,8
2010.	13.848,7	7.105,8	763.495,8	1,8	187,1	1.095,4	1.282,5	14,6
2011.	19.664,1	7.611,2	816.110,9	2,4	248,9	1.298,6	1.547,5	16,1
2012.	17.882,9	8.272,3	958.597,0	1,9	385,4	1.629,3	2.014,8	19,1
2013.	34.015,4	8.418,5	999.125,2	3,4	469,1	1.840,0	2.309,0	20,3
2014.	38.615,1	8.524,6	1.069.732,9	3,6	588,6	2.164,6	2.753,2	21,4
2015.	45.968,2	8.628,6	1.095.435,6	4,2	668,9	2.349,7	3.018,6	22,2
2016.	51.063,9	8.987,3	1.160.744,3	4,4	639,8	2.424,8	3.064,6	20,9
T1 2017.	51.994,0	9.084,2	1.178.145,0	4,4	622,6	2.420,5	3.043,1	20,5
T2 2017.	51.316,7	9.136,9	1.155.495,5	4,4	632,9	2.254,8	2.887,7	21,9
T3 2017.	49.261,5	9.262,9	1.154.930,1	4,3	633,6	2.244,1	2.877,7	22,0
T4 2017.	50.152,0	9.373,2	1.160.614,5	4,3	632,5	2.117,2	2.749,7	23,0
T1 2018.	51.495,8	9.566,1	1.183.980,6	4,3	702,0	2.106,2	2.808,2	25,0
T2 2018.	53.312,0	9.687,3	1.197.071,2	4,5	706,3	2.131,9	2.838,2	24,9
T3 2018.	56.526,0	9.782,5	1.214.948,4	4,7	733,3	2.103,8	2.837,1	25,8

* Показатељи се односе на крај периода.

Извор: НБС, Министарство финансија.

Табела В. Преглед мера и активности које иду у прилог повећању динаризації

Период доношења мере/спровођења активности	Опис мере/активности	Очекивани ефекти
Мај 2011.	LTV лимит за валутно индексиране хипотекарне кредите износи 80%, док за динарске није прописан. У децембру 2017. овај лимит је ублажен на 90% у случају када се кредит одобрава у оквиру мера подршке државе одређеним категоријама физичких лица.	Обезбеђење преференцијалног третмана динарског кредитирања становништва.
Мај 2011.	Прописано минимално обавезно учешће/депозит за девизне и валутно индексиране кредите физичким лицима (изузев хипотекарних кредита) у износу од 30%.	Обезбеђење преференцијалног третмана динарског кредитирања становништва.
Од маја 2011.	Ограничење односа нето отворене девизне позиције у односу на капитал од 2011. износи 20% (повећан са 10%, ради стимулisaња кредитне активности).	Ограничење износа у валутно индексираних и девизних пласмана у односу на девизне изворе.
Децембар 2011.	Прописана је обавеза банкама да у предговорној фази, у писменој форми, укажу клијентима на ризике које преузимају у колико се одреде за услугу индексирану страном валутом или у страниј валути. Такође, понуда за закључење уговора мора да садржи информацију о валути у којој се услуга уговара. Прописано је да се, код описивања кредитних и депозитних услуга и послова лизинга када огласна порука садржи нулерики податак, недвосмислено наведе на репрезентативном примеру валуту у којој се услуга одобрава. Прописано је да су банка и давалац лизинга дужни да финансијску услугу кориснику понуде у динарима, осим ако корисник не захтева другачије.	Промовисање заштите од валутног ризика за кориснике финансијских услуга.
Април 2012.	Народна банка Србије и Влада Републике Србије потписале <i>Меморандум о стратегији динаризації финансијског система Србије</i> .	Дефинисање циљева, мера и активности које ће Народна банка Србије и Република Србија предузимати ради јачања поверења у националну валуту и њену употребу у финансијском систему.
Мај 2012.	<i>Societe Generale Banka Srbija a.d. Beograd</i> емитовала је прву динарску банкарску обвезницу на домаћем тржишту, без валутне клаузуле, с трогодишњим роком доспећа.	Развој тржишта капитала.
Септембар 2012.	Усвајањем <i>Закона о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана</i> , порез на камату на девизну штедњу повећан је са 10% на 15%.	С обзиром на то да је приход од камате на динарску штедњу изузет од пореза на доходак грађана, ова мера представља подстицај грађанима да мање штеде у страниј валути, а више у динарима.
Новембар 2012.	<i>Erste bank a.d. Novi Sad</i> емитовала је динарску обвезницу двогодишњег рока доспећа.	Развој тржишта капитала.
2012.	У ликвидна потраживања првог реда укључени су и 90% фер вредности ХоВ РС у динарима, чија је минимална рочност три месеца. За девизне ХоВ није предвиђена ова могућност.	Развој тржишта капитала, стимулisaње банака да у већој мери користе динарске изворе финансирања.
Април 2013.	Народна банка Србије је динарске ХоВ без валутне клаузуле које су емитовале МФО с највишим кредитним рејтингом уврстила у портфељ ХоВ којима се врше операције на отвореном тржишту Народне банке Србије, као и у листу прихватљивог колатерала при одобравању кредита Народне банке Србије за дневну ликвидност и краткорочних кредита на бази залог ХоВ.	Развој тржишта капитала, кроз подстицај банкама да у својим портфељима држе динарске ХоВ које су емитовале МФО за финансирање кредита.
Новембар 2013.	Народна банка Србије усвојила Одлуку о условима и начину обављања кредитних послова са иностранством у динарима, којом се генеришу подстицајнији услови под којима међународна финансијска институција и развојна банка или финансијска институција чији је оснивач страна држава (МФО) могу одобравати динарске кредите домаћим банкама, правним лицима и предузетницима, као и услови под којима домаћа банка може одобрити динарски кредит нерезиденту и начини на који их одобрава.	Повећање кредитне активности домаћих банака у динарима.
Мај 2014.	Влада Републике Србије усвојила је програм за субвенционисање динарских кредита привреди.	Повећање динаризації кредита – привременог карактера.
Октобар 2014.	Држава је први пут емитовала динарску обвезницу десетогодишњег рока доспећа.	Развој финансијског тржишта и формирање криве приноса за дуже рочности, што омогућава банкама да одреде цену дугорочних динарских кредита.
Новембар 2015.	Дугорочне државне ХоВ укључене су на први листинг Београдске берзе.	Повећање ликвидности и развој секундарног тржишта државних ХоВ.
Јануар 2016.	Стопа обавезне резерве на део девизне основице коју чине динарске обавезе индексиране девизном клаузулом повећана је на 100% с дотадашњих 50% (колико је износила од јуна 2012. године).	Дестимулisaње коришћења динарских депозита индексираних валутном клаузулом.
Фебруар 2016.	Држава је први пут емитовала бенчмарк обвезницу у динарима у већем износу, с циљем да се путем реотварања емисије, ова обвезница продаје више пута у току године.	Повећање ликвидности и развој секундарног тржишта државних динарских ХоВ.
Октобар 2016.	У понуди домаћих банака појавили су се стамбени кредити у динарима који нису валутно индексирани, по релативно повољним условима (стопама испод 5%), с дугим периодом отплате (до 30 година).	Раст дугорочног кредитирања становништва у динарима.
Децембар 2016.	На домаћем финансијском тржишту емитована је прва обвезница у динарима чији је емитент међународна финансијска институција – EBRD. Емитоване су обвезнице номиналне вредности 2,5 млрд динара.	Развој финансијског тржишта.
Јун 2017.	На Београдској берзи, остварено је прво трговање обвезница у динарима које је емитовала EBRD (у износу од 60 млн динара).	Развој секундарног финансијског тржишта.
Јун 2017.	Део средстава које је EBRD прибавила емисијом динарских обвезница на домаћем тржишту пласиран је привреди посредством домаћих банака. Кредити су намењени махом за финансирање пољопривреде и рефинансирање.	Повећање динаризації кредита привреди.
Јун 2017.	Народна банка Србије је тврдила је стопу заштитног слоја капитала за структурни системски ризик у висини од 3% укупних девизних и девизно индексираних пласмана банака одобрених привреди и становништву у Републици Србији, за банке код којих је учешће девизно индексираних пласмана привреди и становништву у укупним пласманима привреди и становништву веће од 10%.	Ограничавање ризика евроизације, који је један од кључних структурних, нециклических системских ризика по стабилност финансијског система у Србији.
Децембар 2017.	Држава је емитовала нову врсту обвезница на домаћем финансијском тржишту – штедне обвезнице.	Развој финансијског тржишта промоцијом алтернативног вида штедне и омогућавањем лакшег приступа тржишту државних ХоВ за грађане.
Од априла 2018. (последња промена), као и пре тога	Диференцијација стопа ремунације ОР: за динарску ОР износи 1,25%, док се на девизну не плаћа камата.	Стимулisaње банака да у већој мери користе динарске изворе финансирања.
Јун 2018.	Донет је Закон о финансијском обезбеђењу.	Обезбеђивање и унапређивање правне сигурности и ефикасности у извршавању обавеза на финансијском тржишту (регулisaње питања уговарања и коришћења финансијског колатерала као и процедура за намиривање потраживања), као процедура за даљи развој финансијског тржишта.

Методолошке напомене

- Показатељи динаризације, за сваку категорију, представљају учешће износа динарске компоненте у укупном износу те категорије.
- Под пласманима се подразумевају динарски кредити и девизни кредити (који обухватају и кредите код којих је уговорена примена девизне клаузуле), дати депозити, ХоВ, акције предузећа и потраживања по каматама и накнадама. Динарски пласмани су пласмани одобрени у динарима без девизне клаузуле. Под девизном клаузулом се подразумева валутна клаузула у смислу закона којим се уређује девизно пословање, као и свака друга клаузула којом се утврђује заштита од ризика промене курса динара.
- Сектор привреде (предузећа) укључује јавна предузећа и привредна друштва. Јавна предузећа су предузећа која обављају активности у општем (јавном) интересу и која је основала држава. У оквиру привредних друштава обухваћени су и комитенти банака у области здравства и образовања који се не финансирају из буџета (приватне клинике, болнице, школе и остале институције које накнаде за своје услуге наплаћују на основу трошкова производње).
- Сектор становништва укључује домаћа физичка лица, страна физичка лица – резиденте, приватна домаћинства са запосленим лицима, регистроване пољопривредне произвођаче и предузетнике, као и непрофитне институције које пружају услуге становништву (НИПУС).
- Пласмани су исказани по бруто принципу, што значи да нису умањени за исправке вредности. При искључивању ефеката курса, узет је у обзир курс динара према евр, америчком долару, швајцарском франку, британској фунти и јапанском јену.
- Према методологији Европске централне банке, у категорију новоодобрених кредита укључују се и репрограмирани кредити.
- Депозити укључују динарске депозите и девизне депозите (укључујући и валутно индексиране депозите).
- Штедња становништва укључује штедњу резидената и штедњу нерезидената.
- Јавни дуг Републике Србије односи се на дуг централног нивоa власти.

Списак графикана и табела

Графикони

I.1.	Показатељи динаризације	1
I.1.1.	Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву	1
I.1.2.	Секторска структура пласмана	2
I.1.3.	Учешће динарских кредита у новоодобренем кредитима привреди и становништву	2
I.1.4.	Новоодобрен кредити привреди и становништву у ТЗ 2018, по наменама	3
I.1.5.	Динаризација новоодобрен кредити привреди и становништву, по наменама	3
I.1.6.	Каматне стопе на новоодобрене кредити привреди	4
I.1.7.	Каматне стопе на новоодобрене кредити становништву	4
I.2.1.	Учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва	5
I.2.2.	Секторска структура депозита	5
I.2.3.	Рочна структура новоположених депозита привреде и становништва у ТЗ 2018.	6
I.2.4.	Динаризација новоположених депозита привреде и становништва, према рочној структури	6
I.2.5.	Каматне стопе на новоположене орочене депозите становништва	6
I.2.6.	Динарска штедња	7
I.2.7.	Рочна структура динарске штедње	7
I.2.8.	Рочна структура девизне штедње	7
I.2.9.	Исплативост штедње орочене на годину дана	9
I.3.1.	Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу	10
I.3.2.	Валутна структура јавног дуга РС	10
I.3.3.	Рочна и валутна структура државних ХоВ емитованих на домаћем финансијском тржишту	10
I.3.4.	Секундарни промет динарских државних ХоВ	11
I.3.5.	Секундарни промет динарских државних ХоВ, према рочној структури ХоВ	11
II.2.1.	Валутна структура девизних форвард трансакција резидената с банкама у ТЗ 2018.	13

Табеле

I.2.1.	Исплативост штедње орочене на годину дана	9
II.1.1.	Своп трансакције Народне банке Србије, тромесечни подаци	12
II.1.2.	Своп трансакције Народне банке Србије у 2018. години, месечни подаци	12
II.2.1.	Девизне терминске трансакције резидената с банкама, тромесечни подаци	13
II.2.2.	Девизне терминске трансакције резидената с банкама у 2018. години, месечни подаци	13
Табела А	Показатељи динаризације пласмана, кредита и депозита	14
Табела Б	Валутна структура штедње становништва и јавног дуга	14
Табела В	Преглед мера и активности које иду у прилог повећању динаризације	15